

DECIZIE

29 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență :

Președinte – Maria Ghervas,

judecători – Nina Vascan, Galina Stratulat, Victor Burduh, Dumitru Mardari,

examinând recursul declarat de Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice împotriva Anei-Maria Lupu cu privire la încasarea cheltuielilor pentru studii cu finanțare bugetară și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a admis apelul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, s-a casat hotărârea din 18 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani și s-a pronunțat o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 13 septembrie 2016, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată împotriva Anei-Maria Lupu, solicitând încasarea sumei de 69397,80 lei cu titlu de restituire a cheltuielilor suportate pentru studii cu finanțare bugetară și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată, a reiterat că la 4 august 2012 a încheiat cu Lupu Ana-Maria contractul-tip nr.10 privind realizarea studiilor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate (la zi) în grupele cu finanțare bugetară și plasarea tinerilor specialiști în câmpul muncii.

Lupu Ana-Maria nu și-a onorat obligațiunile contractuale în vederea îndeplinirii planului de studii, din care motiv la 24 decembrie 2013 prin ordinul nr.34-B a fost exmatriculată, iar la 26 februarie 2016 în adresa acesteia a fost remisă o somație, prin care s-a solicitat achitarea în termen de 7 zile a sumei datorate, ce au fost investiți pentru instruirea acesteia pe parcursul frecventării studiilor în cadrul AMTAP, somație ce a fost recepționată la 1 martie 2016, însă un răspuns nu a fost oferit.

La 3 mai 2017, Lupu Ana-Maria s-a adresat în instanță cu o cererea de chemare în judecată împotriva Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, prin care a solicitat anularea ordinului de exmatriculare nr.34-B din 24 decembrie 2013.

Prin încheierea din 13 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost respins demersul reprezentantului reclamantei cu privire la conexarea pretențiilor

formulate în cererea de chemare în judecată depusă de Lupu Ana-Maria cu acțiunea depusă de Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Prin încheierea din 07 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admis demersul reprezentantului pârâtului, cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lupu Ana-Maria împotriva Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice fiind transmisă pentru examinarea posibilității conexării pretențiilor formulate în cererea de chemare în judecată depusă la Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani de către Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice împotriva lui Ana-Maria Lupu.

Prin încheierea din 19 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a dispus conexarea cauzelor civile depuse de Lupu Ana-Maria împotriva Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice și acțiunea Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice împotriva lui Lupu Ana-Maria.

Prin încheierea din 18 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost admis renunțul reclamantei Lupu Ana-Maria la cererea privind anularea ordinului de exmatriculare a nr.34-B din 24 decembrie 2013, cu încetarea procedurii pe cauza dată.

Prin hotărârea din 18 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată depusă de Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 19 ianuarie 2018 Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice a declarat apel împotriva hotărârii din 18 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii menționate și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de avocatul Chetrușcă Viorel, în interesele Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

S-a casat hotărârea din 18 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu emiterea unei noi hotărâri prin care :

S-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

S-a încasat de la Lupu Ana-Maria în beneficiul Academiei de Muzică Teatru și Arte Plastice suma de 22500 (douăzeci și două mii cinci sute) lei cu titlu de cheltuieli pentru studii cu finanțare bugetară și 1312,32 lei (una mie trei sute doisprezece lei, 32 bani) cu titlu de cheltuieli de judecare a cauzei ce țin de plata taxei de stat în prima instanță și în ordine de apel, proporțional pretențiilor admise.

La 15 martie 2019, Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă a declarat recurs împotriva deciziei din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău solicitând admiterea recursului și transmiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Drept temei de recurs, recurentul a invocat prevederile art. 432 alin. (2) lit. a) și b) din Codul de procedură civilă care reglementează că se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

În motivarea recursului, a indicat că decizia instanței de apel în partea respingerii acțiunii, este neîntemeiată și contravine prevederilor art. 239 din Codul de procedură civilă.

Instanța de apel nu a menționat nici într-un fel că Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice a modificat pretențiile din acțiune micșorându-le la 47298,40 lei, totodată solicitând să fie dispusă restituirea diferenței taxei de stat, plătită în surplus, cerință asupra căreia instanța la fel nu s-a expus.

Decizia instanței de apel este vagă, nepertinentă și pripită, care nu explică clar de ce calculul Academiei de Muzică Teatru și Arte Plastice rectificat, nu este unul legal, dar și de ce corect ar fi de încasat la caz echivalentul valorii unor studii contractate în privat.

În cadrul examinării cauzei în fond partea pârâtă deși a negat calculele și temeinicia acestora, nu a prezentat un alt calcul alternativ, care ar demonstra eroarea de esență a calculului concretizat.

Prin referința depusă la 19 mai 2019, Lupu Ana-Maria a invocat că decizia instanței de apel este corectă.

Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice nu a prezentat probe suficiente în vederea justificării pretențiilor înaintate.

A solicitat respingerea recursului.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța menționează că dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 22 noiembrie 2018.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Colegiul constată că potrivit datelor din materialele dosarului recurentul a recepționat decizia motivată a instanței de apel la, 15 ianuarie 2019 (f.d.211).

Cererea de recurs a fost declarată la 15 martie 2019, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

Potrivit art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea din 22 mai 2019 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă a fost considerat admisibil.

În corespundere cu art. 441 și art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În condițiile art. 444 din Codul de procedură civilă, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții

Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și urmează a fi admis din următoarele considerente.

În temeiul art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Materialele dosarului atestă că la 4 august 2012, Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice a încheiat cu Lupu Ana-Maria contractul-Tip privind realizarea studiilor în instituțiile de învățământ superior și mediul de specialitate la zi în grupele cu finanțare bugetară și plasarea tinerilor specialiști în câmpul muncii.

În baza ordinului nr.72-B din 4 august 2012 a Academiei de Muzică Teatru și Arte Plastice, Lupu Ana-Maria a fost înmatriculată în anul I de studii, învățământ la zi, buget.

În baza ordinului nr.34-B din 24 decembrie 2013 a Academiei de Muzică Teatru și Arte Plastice, Lupu Ana-Maria a fost exmatriculată din motivul pierderii legăturii cu facultatea.

Ulterior, Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice, a efectuat un calcul pentru returnarea cheltuielilor la bugetul de stat, pentru instruirea Anei-Maria Lupu pe care l-a adus la cunoștință ultimei, solicitându-i să restituie instituției de învățământ suma de 69 397,80 lei.

Prin răspunsul din 25 martie 2016, Lupu Ana-Maria a indicat că nu este de acord cu pretențiile Academiei de Muzică Teatru și Arte Plastice față de ea, menționând că nu este clar din somația primită din ce considerente sunt formate sumele.

La 13 septembrie 2016, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată împotriva Anei-Maria Lupu, solicitând încasarea sumei de 69397,80 lei cu titlu de restituire a cheltuielilor suportate pentru studii cu finanțare bugetară și compensarea cheltuielilor de judecată.

Examinând cauza, instanța de fond a respins acțiune constatând netemeinicia acesteia.

Judecând apelul instanța a constatat că, potrivit calculului privind returnarea cheltuielilor la bugetul de stat, Lupu Ana-Maria urmează să restituie Academiei de Muzică Teatru și Arte Plastice suma de 22500 lei, pentru studiile cu finanțare bugetară.

Analizând conținutul deciziei instanței de apel Colegiul conchide că, contrar prevederilor art. 239 și art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, concluziile instanței de apel sunt expuse în decizia contestată într-o formă evazivă, superficială, incertă, neavând putere de convingere.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

În condițiile art. 373 alin. (1) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

Colegiul civil, Comercial și de Contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că din conținutul deciziei nu rezultă cu certitudine din care

constatări instanța de apel a dedus faptul că prin soluția emisă urmează a fi încasată suma de 22500 de lei cu titlu de cheltuieli pentru studii cu finanțare bugetară.

Instanța nu a făcut referire la nici un calcul, din care ar rezulta concluzia încasării sumei de 22500 de lei.

De asemenea, instanța de recurs reține că, în cadrul examinării apelului, Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice a depus un apel concretizat prin care și-a micșorat pretențiile față de Lupu Ana-Maria solicitând încasarea sumei de 47298,40 lei.

Însă, la examinarea apelului, instanța nu s-a expus sub nici o formă asupra concretizării cerințelor din cererea apel.

Dispoziția art.390 alin. (1) lit. e), f) din Codul de procedură civilă reglementează că, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Deci, examinând apelul, instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel într-o manieră suficientă și explicită argumentelor invocate de părți.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, instanțele judecătorești naționale sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

La caz, în decizia sa, Curtea de Apel nu a motivat de ce încasează doar suma de 22 500 de lei și de ce în rest respinge acțiunea.

În acest sens, instanța de recurs consideră că o asemenea abordare nu poate fi acceptabilă, întrucât stabilirea circumstanțelor de fapt a cauzei este absolut necesară, pe când din conținutul actului de dispoziție supus controlului legalității se atestă că instanța de apel nu a elucidat într-un mod clar concluziile expuse în decizie.

Or, în motivarea deciziei instanța de apel trebuia să facă trimitere la un calcul exact, care să ofere o claritate motivelor pe care și-a întemeiat soluția și a concluziilor expuse în dispozitiv.

Conform calculului inițial anexat la cererea de chemare în judecată, reclamantul a solicitat încasarea sumei de 69397,80 lei cu titlu de restituire a cheltuielilor suportate pentru studii cu finanțare bugetară.

Ulterior, în cadrul examinării cauzei în apel, Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice a prezentat un alt calcul, concretizând astfel pretențiile din acțiune și în final a solicitat încasarea sumei de 47298,40 lei.

Instanța de recurs constată că, instanța de apel urma să examineze cauza reieșind din cerințele concretizate ale reclamantului, însă din conținutul deciziei contestate se evidențiază că instanța de apel s-a pronunțat superficial asupra motivelor de fapt, fără a intra în esența pretențiilor înaintate de reclamant.

Ca urmare, soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de

recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

În concluzie, Colegiul menționează că decizia instanței de apel este contrară art. 6 § 1 al Convenției care include obligația instanței de a motiva hotărârile judecătorești.

Motivarea hotărârilor judecătorești se impune din perspectiva dreptului la un proces echitabil, întrucât numai pe această cale se poate verifica maniera în care, în circumstanțele concrete ale cauzei, a fost soluționat procesul. Exigența motivării este esențială în administrarea adecvată a justiției, în condițiile în care considerentele reprezintă partea cea mai întinsă a hotărârii, locul în care se indică motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței.

O decizie motivată permite părților să demonstreze că a fost audiată în mod real cauza lor.

Hotărârea instanței trebuie să cuprindă, ca o garanție a caracterului echidistant al procedurii judiciare și al respectării dreptului la apărare al părților, motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.

Astfel, trebuie examinate: - argumentele principale ale reclamantului (Buzescu împotriva României, pct. 67, Donadze împotriva Georgiei, pct. 35); - motivele care vizează respectarea drepturilor și libertăților garantate de Convenție sau Protocoalele sale: instanțele naționale trebuie să examineze cu rigoare și grijă deosebite (Wagner și J.M.W.L. împotriva Luxemburgului, pct. 96).

În acest sens, Colegiul menționează că decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău nu este clară și precisă, nu răspunde în fapt la toate pretențiile formulate de către reclamant, care ar putea conduce în mod logic și convingător la soluția din dispozitiv.

Or, constatările din conținutul deciziei, prin care instanța reține că acțiunea reclamantului este întemeiată nu reprezintă explicarea soluției din dispozitiv prin care instanța admite parțial acțiunea.

La caz, Colegiul reține că, apelul a fost soluționat fără a analiza toate argumentele invocate atât în apelul inițial cât și cel concretizat, astfel că se impune rejudecarea apelului, dat fiind faptul că concluzia instanței de apel este motivată inadecvat și neclară.

Prin urmare, decizia instanței de apel are un caracter superficial și evaziv, este contrară prevederilor art. 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, care stabilește că, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, fapt care servește drept temei de casare cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În baza art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Instanța de recurs menționează că, nu poate exercita controlul judiciar asupra hotărârii pronunțate, iar analizarea, direct în faza recursului, a motivelor ar duce la privarea părții de un grad de jurisdicție și implicit la încălcarea principiului "non omisso medio", ceea ce este inadmisibil.

Astfel, Curtea menționează că la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și să pronunțe o decizie corectă.

Din considerentele menționate, eroarea judecătorească nu poate fi corectată de către instanța de recurs, și astfel, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1), lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice, reprezentată de avocatul Viorel Chetrușcă.

Se casează decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice împotriva Anei-Maria Lupu cu privire la încasarea cheltuielilor pentru studii cu finanțare bugetară, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Galina Stratulat

Victor Burduh

Dumitru Mardari